

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V SESTAVĚ ARMÁDNÍ RYCHLÉ SKUPINY

Podplukovník Jaroslav Šolc

Rozborem základních otázek technického zabezpečení mechanisované divise v úloze armádní rychlé skupiny navazují na článek „Materiální zabezpečení mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny“, uveřejněný v předcházejícím čísle tohoto časopisu. Doplnují tak celkový obraz o hlavních otázkách „materiálně technického zabezpečení“ mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny, jak tomu vždy musí být prostě z toho důvodu, že nelze úplně zabezpečit úspěšné plnění úkolu mechanisované divise jen dobře organizovaným technickým zabezpečením, jako toho nelze dosáhnout jen dobře organizovaným materiálním zabezpečením.

Obě tyto základní činnosti musí být plánovány a uskutečňovány v úplné a do všech podrobností rozvinuté nejtěsnější součinnosti, organizované jejich řídicími funkcionáři, t. j. náčelníkem týlu, zástupcem velitele pro technické věci a náčelníkem dělostřeleckého zásobování, a to podle rozhodnutí velitele divise, který je za materiálně technické zabezpečení divise plně odpověden.

Jednou ze základních charakteristických vlastností mechanisované divise je její velká úderná síla. Ta je dána značným počtem bojových vozidel, t. j. tanků, samohybných děl, obrněných transportérů a motorisovaného dělostřelectva.

Má-li být tato úderná síla divise co nejdéle a v největším rozsahu uchována — a to je jedním z hlavních požadavků pro úspěšné plnění úkolů v operační hloubce obrany nepřitele — je třeba učinit vše, aby poškozená bojová technika, bojová vozidla, tanky, samohybná děla atd. a na místě ne posledním i dopravní vozidla byla neustále udržována v bojové pohotovosti, a jsou-li poškozena, aby byla v nejkratší době do bojové pohotovosti znovu uvedena.

V tomto směru sovětská tanková a mechanisovaná vojska dosáhla ve Veliké vlastenecké válce skvělých výsledků ve srovnání s armádami kapitalistických států, za nimiž zůstávala na bojišti velká množství poškozené bojové techniky neopravené, a místo ní byl na frontu přisunován materiál nový, znamenající další tučné zisky pro jeho výrobce.

Jednou ze základních podmínek tohoto úspěchu je socialistický poměr sovětského občana, sovětského vojáka k technice vůbec a za války k bojové technice zvláště, který se projevuje velikou jeho péčí o materiál svěřený mu vším pracujícím lidem k obraně vlasti.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války plně prokazují, že s novými doplňky tanků a ostatních bojových vozidel během operace zpravidla nemuselo být počítáno. Hlavním zdrojem pro doplňování vozidel zasazených do boje během operace byla opravená vozidla. Včasný odsun poškozených tanků a samohybných děl a jejich rychlé opravování jsou tedy hlavními činiteli, kteří slouží k udržení bojeschopnosti mechanisované divise na dlouhou dobu.

Je to úkolem technického zabezpečení, které plánuje, organizuje a přímo podle rozhodnutí velitele divise, pokynů nadřízeného a v součinnosti s náčelníkem týlu divise a náčelníkem dělostřeleckého zásobování divise uskutečňuje zástupce velitele divise pro technické věci.

V celém průběhu plánování a uskutečňování technického zabezpečení mechanisované divise, použité v sestavě armádní rychlé skupiny možno obdobně, jako je tomu u materiálního zabezpečení, rozlišovat:

- přípravné období,
- zasazení do průlomu a průchod taktickou hloubkou nepřátelské obrany,
- období činnosti divise v operační hloubce obrany nepřitele,
- období po splnění úkolu.

Dříve než se seznámíme se základními úkoly technického zabezpečení v těchto jednotlivých obdobích bojové činnosti mechanisované divise, musíme si uvědomit některé zásadní taktické principy služby technického zabezpečení, založené na bohatých zkušenostech tankových a mechanisovaných vojsk vítězné Sovětské armády z Veliké vlastenecké války. Jsou to:

- přiblížení prostředků technického zabezpečení k bojovým sledům, t. j. provádění oprav v nejširším měřítku přímo na bojišti nebo v jeho největší blízkosti,
- stanovení nejdelší doby a stupně provádění oprav jednotlivým etapám technického zabezpečení vzhledem k předvídaným nebo i náhle se vytvořivším bojovým situacím,
- provádění oprav především toho poškozeného materiálu, který může být rychle opraven a dán znovu do používání v nejkratší době,
- organizace využití prostředků technického zabezpečení tak, aby se daly dobře dělit k zabezpečení rychlého jejich manévru po sledech, aniž by tím byla narušena plynulost v provádění oprav,
- nepřemisťovat dílenské prostředky zbytečně a příliš často, protože se tím snižuje jejich výkonnost,
- soustředění prostředků technického zabezpečení všude, kde to situace dovolí, ke zvýšení jejich výkonnosti,
- organizace provádění oprav způsobem výměny celých vadných dílů (agregátů), a to v nejširším měřítku a podle možností na všech etapách technického zabezpečení,
- uvedení všech druhů bojové techniky a motorových vozidel, která budou vzata do průlomu, do nejvyššího stupně technické pohotovosti během přípravného období,
- vytvoření potřebného množství zásob munice a PHM a správná organizace a uskutečňování plynulého jejich přísunu,
- dostatečné a včasné vybavení jednotek záložními součástmi, obručím a jiným exploatačním materiálem.

Přípravné období má pro plánování, organizaci a uskutečňování technického zabezpečení činnosti mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny rozhodující význam, neboť všechna základní opatření pro přípravu bojových, dopravních, vyprošťovacích a dílenských prostředků, jejich členění a zařazení do sestavy divise, příprava odborných kádřů a konečně i soustředění zásob munice, PHM, jakož i plánování organizace jejich přísunu v hloubce obrany nepřitele uskutečňuje se právě v tomto období. Z toho největší část všech příprav (anebo všechny) bude zpravidla nutno provést ještě v prostoru soustředění, v němž mechanisovaná divise stráví většinu času od okamžiku, kdy dostala úkol, do doby svého zasazení. Menší část těchto příprav může být v krajním případě uskutečněna ve vyčkávacím postavení, bude-li tam divise 2 až 3 dny. Bude-li tam však před svým zasazením jen nutné minimum, t. j. 24 hodin, bude tento čas vyhrazen již jen kontrole a odstranění menších závad, které se po strážce technického zabezpečení objevily při přesunu divise z prostoru soustředění do vyčkávacího postavení.

Příprava motorových vozidel k boji je jedním z nejdůležitějších úkolů technické služby v přípravném období a zahrnuje v podstatě:

- výběr vozidel, která nutno vzít s sebou do průlomu,
- dokončení oprav všech těchto vozidel,
- technické ošetření vozidel,
- doplnění vozidel soupravami záložních součástí a nástrojů,
- vybavení vozidel prostředky a pomůckami k samostatnému vyprošťování (lana, podložky, trámce, hatě, drapáky a p.), a prostředky k zastírání světla a k maskování,
- označení vozidel rozlišovacími a orientačními znaky a p.,
- doplnění pohyblivých zásob vozidel, po případě jejich další zvýšení podle rozhodnutí velitele.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že po zahájení armádní útočné operace s plánovaným zasazením tankové nebo mechanisované vyšší jednotky v sestavě armádní rychlé skupiny, není již zpravidla možno v průběhu operace počítat s prováděním technických prohlídek, které vyžadují k svému provedení značného času; je velmi obtížné provádět první technické prohlídky, které vyžadují 10 až 12 hodin času, nebo druhé technické prohlídky vyžadující 14 až 16 hodin času.

Při použití mechanisované divise v boji po dobu 10 dní je třeba mít při průměrné denní potřebě 5 až 6 motohodin u všech tanků a samohybných děl do další plánované střední nebo generální opravy zálohu 50 až 60 motohodin. Je-li předvídáno delší nepřetržitě použití mechanisované divise v operační hloubce obrany nepřítele nebo větší průměrná denní spotřeba motohodin, je třeba tuto zálohu ještě zvětšit.

Z toho vyplývá nutnost provést opravu příslušného stupně v přípravném období, a to zpravidla ještě v prostoru soustředění, u všech tanků a samohybných děl, u nichž do příští plánované střední nebo generální opravy již nezbyvá požadovaná záloha motohodin.

Po přesunu mechanisované divise z prostoru soustředění do vyčkávacího postavení (zhruba na vzdálenost 30 až 40 km) podrobí se všechna bojová vozidla ještě technickému ošetření v rozsahu „každodenního ošetřování“. To je jednak přezkoušením celkové předcházející technické přípravy, jednak příležitostí k odstranění všech závad, které se ještě při přesunu objevily.

Všechny tyto přípravy musí být vykonány pod osobním dohledem velitelů jednotek a útvarů. K včasnému provedení uvedených opatření se využije všech dílenských prostředků jednotek, útvarů a mechanisované divise, po případě i posilových dílenských prostředků armády, které velitel armády mechanisované divisi k tomuto účelu přidělil.

Stejně jako bojová vozidla podrobují se technické prohlídce i ostatní vozidla, t. j. řadová a dopravní vozidla, a konečně i všechny vyprošťovací a dílenské prostředky. Zároveň je třeba doplnit záložní součástky, spotřební materiál, vybavení dílen a speciální výstroj, a to přísunem z armádních skladů tankového materiálu a automobilního a traktorového materiálu.

Stejně vzorná péče musí být v přípravném období věnována přípravě kádrů tankové technické služby. Poměrně dlouhý pobyt mechanisované divise v prostoru soustředění a ve vyčkávacím postavení poskytuje tuto možnost k provádění technické přípravy kádrů.

Příprava osob k boji po stránce tankové technické služby zahrnuje přípravu důstojníků této služby a přípravu osádek bojových vozidel, řidičů dopravních vozidel a dílenských kádrů.

Zaměstnání je nutno provádět podle rozvrhů zástupců velitelů pro technické věci, schválených veliteli útvarů, a za účinné kontroly a pomoci

zástupce velitele divise pro technické věci. Základní směrnici však stanoví velitel divise na návrh svého zástupce pro technické věci.

Obsah zaměstnání je nutno volit podle stupně výcviku osádek bojových vozidel, mechaniků a řidičů, a to se zřetelem na praktické bojové zkušenosti mužstva a na konkrétní podmínky situace, na ráz a zvláštnosti terénu, stav počasí, půdy a cest a na přirozené a umělé překážky, které bude třeba během použití překonávat, a na době, která zbývá na přípravu operace.

Společným cílem všech takových opatření je zmenšit na nejmenší míru počet vozidel vyřazených při operaci pro technické závady.

Stejná opatření je třeba provádět i u všech posilových útvarů přidělených mechanisované divisi, které podléhají v hlavních otázkách materiálně technického zabezpečení veliteli divise, náčelníkovi týlu a zástupci velitele pro technické věci.

Je-li na přípravu dost času, lze jako cíle plánované přípravy osádek a dílenských orgánů mechanisované divise stanovit:

a) Pro posádky vozidel:

- instruktáže o technickém ošetřování vozidel za boje v operační hloubce,
- ukázková cvičení, při nichž se předvedou způsoby, jak překonávat překážky, s nimiž nutno počítat v prostoru nastávající činnosti, a způsoby samostatného vyprošťování vozidel,
- instruktáže o používání vozidel za zvláštních podmínek, s nimiž nutno počítat v operační hloubce nepřátelské obrany (na př. velké množství prachu ve vzduchu, těžko sjízdné cesty, překonávání řek broděním, vysoká nebo nízká teplota vzduchu atd.),
- instruktáže o dodržování pochodové kázně,
- seznámení osádek vozidel s rázem a zvláštnostmi terénu, ve kterém mají bojovat,
- instruktáže o způsobu odsunu a opravování vozidel během operace (na př. způsob poskytování technické pomoci, způsob odsunu, povinnost osádek, je-li vozidlo vyřazeno, umístění shromaždiště prouchaných vozidel a p.).

b) Pro příslušníky dílenských a vyprošťovacích jednotek:

- instruktáž o způsobech odsunu a opravování vozidel v průběhu operace,
- výcvik v rychlém provádění oprav v polních podmínkách,
- praktická cvičení v ovládání zařízení a přístrojů bojových vozidel a dílenských zařízení a p.

c) S důstojníky technické služby tankového vojska se organizují cvičení na mapách a v terénu se zaměřením k otázkám organizace technického zabezpečení (technický průzkum, odsun a opravy vozidel, jejich ošetřování a p.). Probírají se otázky, které zajišťují přípravu osob a vozidel, dílenských a vyprošťovacích prostředků, doplňování zásob a všechna opatření, která v průběhu boje zabezpečí po stránce technické služby splnění daného úkolu.

Je-li přípravné období krátké, omezuje se příprava personálu podle počtu hodin, které je možno pro ni vyhradit jen na nejdůležitější otázky odpovídající situaci.

V období zasazení mechanisované divise do průlomu a v období bojů a jejího pobytu v operační hloubce obrany nepřítele vytvářejí vyprošťovací a dílenské prostředky v rámci celé divise tři sledy: praporeční, plukovní a divisní. Dalším sledem jsou vyprošťo-

vací a dílenské prostředky armády, určené k technickému zabezpečení mechanisované divise (armádní rychlé skupiny).

Má-li být dosaženo nejúčinnějšího využití těchto dílenských a odsunových prostředků, je potřeba pružně je řídit a správně jimi manévrovat. Manévr jimi může být uskutečněn:

- zesílením dílenských a odsunových prostředků podřízených útvarů na jednotlivých směrech,
- soustředěním všech nebo většiny těchto prostředků na nejdůležitějším směru,
- včasným přisunutím zálohy předem z těchto prostředků vytvořené,
- přemístováním dílenských prostředků vzájemným překračováním,
- odevzdáváním vozidel, jejichž oprava není včas zakončena nebo není ještě začata dílenským orgánům nadřízeného velitelství, aby vlastním prostředkům bylo umožněno rychleji postupovat za bojujícími vojsky.

Při postupu mechanisované divise do operační hloubky věleňují se dílenské vyprošťovací prostředky do technických uzavíracích hlídek jednotlivých pochodových sledů (proudů). Tak se část dílenských a vyprošťovacích prostředků divisi pojezdne tankové opravy přesunuje v technické uzavírací hlídce po té ose přesunu divise, po níž postupuje většina tanků a samohybných děl. Obdobně část dílenských prostředků automobilní dílny divise se přesunuje v technické uzavírací hlídce po té ose, po níž postupuje většina kolových bojových a dopravních vozidel. Ostatní dílenské prostředky divise postupují v prvním sledu týlu divise spolu se zdravotnickými prostředky a zásobami munice, PHM a proviantu.

Takové rozdělení dílenských a vyprošťovacích prostředků je nutné, jednak aby bylo rychle poskytnuto technické zabezpečení divisi během přesunu, jednak proto, že umožňuje rychlé rozvinutí těchto prostředků k poskytnutí technické pomoci, dojde-li k boji.

Podle bojových zkušeností Sovětské armády bylo každé bojové vozidlo armádní rychlé skupiny v průběhu 10 dní armádní útočné operace průměrně jeden a půlkrát nějak opravováno. Z toho byla jednotlivá vozidla v opravě až třikrát. Je proto zcela přirozeným požadavkem, aby se v období, kdy mechanisovaná divise vchází do průlomu s úkolem v nejkratším čase proniknout co nejhluběji do operační hloubky, neodtrhly dílenské a vyprošťovací prostředky od svých jednotek a útvarů. Je to nutné proto, jak již bylo řečeno, že životnost a tím i bojová pohotovost bojových vozidel je určována rychlostí, s níž jsou tato vozidla při poruše anebo při poškození opravena a vrácena do boje.

Uvedené skutečnosti si vynucují tato základní opatření:

- rozvinout dílenské a vyprošťovací prostředky armády k technickému zabezpečení průchodu mechanisované divise taktickou hloubkou obrany nepřítel. K tomu účelu se rozvíjí armádní tankové shromaždiště porouchaných vozidel ve vzdálenosti nepřesahující 15 km od linie fronty ve výchozího útoku (byla však i řada případů, kdy armádní tankové shromaždiště porouchaných vozidel byla k takovému účelu rozvinuta i ve vzdálenosti menší, na př. 8 až 10 km);
- vysílat podle skutečné potřeby a vývoje situace armádní dílenské prostředky jako posilový prostředek (letučky) i do prostoru shromaždiště porouchaných vozidel mechanisované divise;
- stanovit pro každý sled dílenských prostředků nejvyšší přípustnou časovou hranici k provádění oprav. Podle zkušeností byla zpravidla tato hranice určována takto:

- a) pro období průchodu divise taktickou hloubkou obrany:
- pro divisní dílenské prostředky do 6 hodin,
 - pro dílenské prostředky pluků a praporů jen v takovém rozsahu, aby se neodtrhly od proudů (sledů) svých útvarů a jednotek; nebylo to zpravidla déle než 2 hodiny;
- b) pro období postupu v operační hloubce obrany byla tato doba úměrně delší a byla stanovována různě s přihlédnutím ke skutečným podmínkám. Tak na př. v operacích 1. tankové armády, která plnila roku 1943 a 1944 úkol rychlé skupiny v rámci frontu, byly stanoveny tyto maximální doby oprav:
- pro dílenské prostředky praporů 4 až 6 hodin,
 - pro dílenské skupiny brigád (odpovídá asi dílenským prostředkům pluků mechanisované divise) 10 až 12 hodin,
 - pro dílenské skupiny sborů (odpovídá asi dílenským prostředkům mechanisované divise) 24 až 36 hodin,
 - pro armádní dílny (dílenské základny) do 72 hodin;
 - posunovat armádní tankové shromaždiště porouchaných vozidel co nejblíže za armádní rychlou skupinou, a to pod ochranou vševojskových vyšších jednotek prvního sledu armády. Toto shromaždiště porouchaných vozidel je organizováno zpravidla do dvou sledů. Ve výchozím postavení je část dílenských a vyprošťovacích prostředků armády rozvinuta v tankovém shromaždišti porouchaných vozidel čís. 1, druhá část je připravena k postupu a k rozvinutí v tankovém shromaždišti porouchaných vozidel čís. 2 ve vzdálenosti 20 až 30 km od prvního. V dalším postupu se vzájemně překračují;
 - nezřizovat plukovní a divisní tanková shromaždiště porouchaných vozidel během postupu divise do operační hloubky nepřátelské obrany. Porouchaná vozidla, není-li je možno opravit na místě ve vymezeném čase, odtáhnout do míst zastávek nebo odpočinků a tam je opravit;
 - umožnit v době činnosti mechanisované divise v operační hloubce obrany nepříteli postupné provedení technické prohlídky. I u všech bojových vozidel po ujetí 25 až 30 motohodin, to jest přibližně po třídenní až pětidenní nepřetržité bojové činnosti divise;
 - provést ihned po ukončení bojové činnosti divise technickou prohlídku II.

Jestliže mechanisovaná divise zaujme v operační hloubce útočnou nebo obrannou sestavu, rozvinou se dílenské a vyprošťovací prostředky mechanisované divise buď soustředěně v divisním tankovém shromaždišti porouchaných vozidel ve vzdálenosti 5 až 8 km (v obraně 10 až 15 km) od linie fronty nebo v takové vzdálenosti a místě, aby byly co nejvíce chráněny bojovou sestavou divise a kde jsou nejvhodnější podmínky pro rychlé provádění oprav.

Pro organizaci oprav během útočného boje bylo používáno za Veliké vlastenecké války s výhodou tohoto způsobu:

- dílenské prostředky praporů a posilové prostředky pluků k nim vyslané prováděly jen běžné opravy a z těch jen zpravidla ty, které nevyžadovaly více než 3 a 4 hodin času k provedení;
- hlavní dílenské prostředky pluků se rozvínovaly v plukovních tankových shromaždištích porouchaných vozidel, kde se prováděly složitější běžné opravy vyžadující doby od 12 do 24 hodin. Podle potřeby byly posílány částí dílenských prostředků divise. Plukovní tankové shromaždiště porouchaných vozidel se rozvínovalo zásadně v místech největších ztrát bojových vozidel;

— hlavní část dílenských prostředků divise se rozvíjela v divisním tankovém shromaždišti porouchaných vozidel, kde byly prováděny složitější běžné opravy, které nemohly být provedeny dílenskými prostředky pluků, a střední opravy.

V divisním tankovém shromaždišti porouchaných vozidel byly prováděny opravy, nevyžadující delší doby k provedení než 24 až 36 hodin, výjimečně do 48 hodin. Ostatní střední opravy anebo i takové menší opravy, které nemohly být v uvedené lhůtě provedeny, byly přejímány armádními dílenskými prostředky, které prováděly střední opravy v armádních tankových shromaždištích porouchaných vozidel anebo posilovaly svými částmi divisní shromaždiště, aby tak zvýšily jejich výkonnost. Vozidla vyžadující generální opravy, byla odsunována do dílen frontu.

Jestliže to celková bojová situace dovozovala anebo celkový technický stav bojových vozidel vyžadoval, mohlo být toto časové vymezení provádění oprav prodlouženo.

V každém případě je třeba učinit opatření, aby k ošetřování vozidel i k provádění jejich oprav bylo využito každé sebemenší příležitosti a všech vhodných míst, kde bojové jednotky divise prodlí delší dobu, jako jsou na př. prostory shromaždišť, prostory soustředění, místa zastávek během přesunů, místa noclehu nebo denního odpočinku a p.

Podle stejných zásad, jak bylo už uvedeno, je organizováno technické zabezpečení kolových vozidel, ať již jde o vozidla bojová, řadová nebo dopravní, a to náčelníkem automobilní a traktorové služby využitím automobilních dílen divise a podřízených útvarů a automobilního shromaždiště porouchaných vozidel.

K racionálnímu využití všech dílenských prostředků k opravě bojové techniky, bojových a ostatních druhů vozidel je někdy vhodné, dovozuje-li to situace (nebo když to situace na př. s hlediska ochrany a obrany shromaždiště porouchaných vozidel vyžaduje) slučovat uvedené prostředky do společného shromaždiště porouchaných vozidel.

Pro práci shromaždišť porouchaných vozidel jednotlivých sledů na jednom místě je třeba uplatňovat tyto zásady:

- využívat co nejvíce kapacity dílen a nesnižovat je příliš častým svínáním, přemísťováním a rozvíčováním;
- organizovat přemísťování dílenských prostředků v souladu s vývojem bojové situace, t. j. nenechávat je příliš daleko za vojsky. To má zpravidla za následek značné obtíže s odsunem vozidel do shromaždiště porouchaných vozidel a kromě toho je snižována jejich bezpečnost.

Organisace, plánování a celá činnost dílenských a vyprošťovacích prostředků se v rámci mechanisované divise uskutečňuje:

a) rozhodnutím velitele divise, po případě dalšími jeho pokyny vydanými pro technické zabezpečení při zasazení divise do průlomu a během její činnosti v operační hloubce,

b) vypracováním „plánu technického zabezpečení“ a seznámením všech, kdo ho mají uskutečnit, s jeho obsahem v potřebném rozsahu,

c) rozkazy a pokyny zástupce velitele divise pro technické věci, které tento za boje vydává se zřetelem na vývoj bojové situace a na celkové opatření určená plánem technického zabezpečení.

Při vejíti do průlomu a za boje v operační hloubce musí být zástupce velitele divise pro technické věci se svými pomocníky a s pohyblivými jednotkami u prvního sledu, aby si zabezpečil:

- včasné získání informací o situaci a včasné převzetí bojových rozkazů a nařízení velitele divise,

- spolehlivé spojení s velitelem divise, s náčelníkem štábu, s náčelníkem týlu a s náčelníkem dělostřeleckého zásobování,
- spojení se zástupci velitelů pro technické věci podřízených a podle potřeby i posilových útvarů divise pomocí telefonní nebo radiové sítě velitele, náčelníka štábu divise nebo náčelníka týlu; ke zdvojení spojení se zástupci velitelů pro technické věci pluků a dílenskými jednotkami divise slouží pohyblivá pojítka (osobní auta, motocykly, obrněná auta, traktory a p.).

Zástupci velitelů pluků pro technické věci předkládají za boje hlášení o bojových ztrátách, o průběhu odsunu a oprav zástupci velitele divise pro technické věci. Tato hlášení se předkládají periodicky — v stanovených lhůtách nebo po dosažení určitých čar a slouží jako podklad pro řízení odsunu a oprav vozidel.

Vzhledem k možnosti náhlých změn situace za boje v operační hloubce a k možnosti změn dílčích úkolů musí zástupce velitele pro technické věci mít vždy k dispozici zálohu dílenských a vyprošťovacích prostředků, kterých použije podle situace.

V „Plánu technického zabezpečení“ mechanisované divise zpracovává zástupce velitele divise pro technické věci všechny základní otázky technického zabezpečení podle jednotlivých období. Zástupce velitele mechanisované divise pro technické věci může sestavovat reálný plán technického zabezpečení divise v sestavě armádní rychlé skupiny jen tehdy, jestliže si dokonale vyjasní úkol divise a jestliže všestranně zhodnotí situaci, při čemž musí jako stěžejní otázku brát v úvahu celkový technický stav vozidel, celkovou dosavadní spotřebu motohodin, spotřebu motohodin od poslední technické prohlídky, plánovanou spotřebu motohodin v průběhu bojové činnosti divise jako armádní rychlé skupiny, celkový ráz terénu, obtížnost pohybu a manévru způsobenou různými překážkami a těžko sjízdnými úseky, stav počasí, půdy a jakost cest, stupeň bojového výcviku osádek vozidel a čas zbývající na přípravu divise k použití.

Jen po zhodnocení všech těchto prvků situace jako jednoho celku a ve vzájemné jejich spojitosti může zástupce velitele mechanisované divise pro technické věci správně a konkrétně vyřešit všechny otázky, jak a jakými silami a prostředky, v jaké lhůtě a v jakém rozsahu je možné po technické stránce úkol divise v úloze armádní rychlé skupiny zabezpečit.

Při plánování technického zabezpečení pro období zasazení divise do průlomu a boje v operační hloubce je třeba vycházet z předvídaného počtu trvalých ztrát bojových vozidel, které podle zkušeností z Veliké vlastenecké války mohou u armádní rychlé skupiny dosahovat v desetidenní operaci průměru 15 až 25% z počtu zasazených bojových vozidel, z celkové kapacity dílenských a vyprošťovacích prostředků podle útvarů a jednotlivých období operace a z celkové předvídané potřeby záložních dílů (agregátů) a náhradních součástí.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je nutno počítat s těmito průměrnými zásobami různých záložních agregátů a součástí: 70 až 80% motorů, 60 až 70% převodových skříní, 20 až 30% hnacích a ostatních kol a napinacích kladek, 15 až 20% chladičů, řetězových článků a čepů, 30 až 40% nádrží na palivo, 5% zbraní bojových vozidel atd. (Uvedená čísla udávají procenta z celkového počtu vozidel.)

Tento tankový materiál dostává mechanisovaná divise z větší části z příslušných armádních skladů nebo z jejich předsunutých oddělení anebo od letuček jimi vyslaných.

Kromě toho jedním z důležitých zdrojů pro získání náhradních sou-

částek a agregátů mohou být frontová (armádní) polní sběrna a rozdělovací střediska, v nichž se vozidla, která se nebudou již opravovat (t. j. vozidla úplně vyřazená), rozeberou na části a všechno, co se hodí k opravě jiných vozidel, odevzdá se dílenským jednotkám mechanisované divise a jejím útvarům. Tento způsob získávání náhradních dílů se velmi dobře osvědčil v Sovětské armádě za Veliké vlastenecké války.

Takto získaný materiál anebo zcela nový materiál přisunutý z hlubokého týlu odebere si mechanisovaná divise buď sama anebo je přisunován armádními letučkami, skládajícími se z několika aut s náhradními součástkami, agregáty a opravářským materiálem, do prostoru tankového shromaždiště porouchaných vozidel mechanisované divise. Vysílání takových letuček je v průběhu armádní útočné operace a po zasazení divise v sestavě armádní rychlé skupiny jedním ze základních úkolů armády.

„Plán technického zabezpečení“ mechanisované divise zpravidla bude obsahovat tyto hlavní údaje a opatření podle období celé operace:

I. Přípravné období:

- a) V prostoru soustředění:
 - ošetřování bojových vozidel (obvykle se provádí technická prohlídka II s rozvinutím jednotlivých míst pro ošetřování: pro mytí vozidel, doplnění PHM, nabíjení akumulátorových baterií, ošetřování podvozku, motoru, převodového ústrojí a p.);
 - opravy tanků a samohybných děl;
 - doplnění vezených zásob, záložních součástí a materiálu.
- b) Přesun do vyčkávacího postavení:
 - ošetřování vozidel za přesunu, při zastávkách a v místech denních nebo nočních odpočinků a také, jakým způsobem a v kterých místech bude provedeno doplnění PHM;
 - organizace technických uzavíracích hlídek jednotek, útvarů a proudů (jejich složení, úkoly a organizace práce);
 - organizace oprav a vyprošťování na osách přesunu, stanovení doby trvání a rozsah opravy vozidel na místě pro jednotlivé technické uzavírací hlídky a také, který druh porouchaných vozidel bude odsunut vyprošťovacími prostředky do prostoru odpočinku nebo do vyčkávacího postavení.
- c) Ve vyčkávacím postavení:
 - jako v prostoru soustředění, jen s tím rozdílem, že se druh ošetřování určuje se zřetelem na počet odpracovaných motohodin (nebo ujetých kilometrů), předpokládané spotřeby motohodin v nastávající operaci a doby, po kterou budou jednotky ve vyčkávacím postavení.
- d) Kontrola přípravy:
 - plánování kontroly a pomoci jednotkám a útvarům divise po stránce jejich připravenosti a pohotovosti jejich prostředků tankové technické služby k doplnění úkolů v nastávající operaci, t. j. úplnost dílenských vyprošťovacích prostředků, vybavení dílenskými kádry, zařízením, vozidly a p.

II. Období vedení útočné operace:

- a) Postup ošetřování vozidel v průběhu boje (v přestávkách boje):
 - druh ošetřování,
 - postup jeho provádění,
 - které práce provádět nejprve,

- místo, kde je třeba sejmut s tanků záložní nádoby s PHM,
- postup doplňování vezených a záložních součástí,
- opatření k udržení stálé bojové pohotovosti.
- b) Organizace oprav a vyprošťování:
 - druh a rozsah oprav, prováděných dílenskými prostředky pluků, divise a armády, a to podle jednotlivých dnů období operace,
 - místa rozložení tankových shromaždišť porouchaných vozidel nadřízeného, vlastního a podřízených a jejich dílenských prostředků,
 - postup přemísťování dílenských a vyprošťovacích prostředků (v soulase s průběhem operace) a organizace jejich práce,
 - osu a postup vyprošťování vozidel (uvést, do jaké hloubky bude provádět vyprošťování pluk, divise, armáda),
 - zesílení jednotek, útvarů a vyšších jednotek dílenskými a vyprošťovacími prostředky.
- c) Technické zásobování v průběhu operace:
 - co je nutno mít ze součástek a náhradních dílů u pluku, divise a co požadovat od armády,
 - jak bude organizován přísun a odeírání nezbytného materiálu z armádních skladů,
 - organizace práce a přemísťování divisního tankového skladu.

Na konci části plánu pro přípravné období a části pro období vedení útočné operace je nutno zpravidla uvést:

- jaká hlášení a komu předkládat,
- lhůta jejich předkládání,
- stanoviště technických orgánů vyšší jednotky,
- způsob spojení.

Při organizování technického zabezpečení boje mechanisované divise nutno mít vždy na paměti, že u bojových vozidel je jeho nedílnou součástí doplňování municí a PHM.

Proto je nutná neustálá a nejtěsnější součinnost mezi zástupcem velitele pro technické věci, náčelníkem týlu, náčelníkem automobilní služby a náčelníkem dělostřeleckého zásobování. Správná součinnost může být založena jen na dokonalé znalosti bojové situace, na neustálé a dokonalé vzájemné informovanosti o stavu jednotlivých složek týlu, o jejich rozmístění a přemísťování a o celkovém stavu materiálně technického zabezpečení divise, na včasné předkládání požadavků o provedení přísunu potřebných zásob a na dobrém a spolehlivém spojení. Dobře uskutečňovaná součinnost je jedním ze základních požadavků úspěšné činnosti týlu divise v operační hloubce obrany nepřitele.

Závěr

Při plánování a uskutečňování organizace technického zabezpečení mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny nelze postupovat podle nějakého schématu.

Vždy třeba vycházet z úkolu, zhodnotit správně situaci a mít neustále na zřeteli:

- možnosti nepřitele ohrozit přísunové a odsunové cesty, jakož i místa (prostory) předvídaná pro rozvinutí vyprošťovacích a dílenských prostředků,
- plánovanou dobu trvání úkolu, hloubku a rychlost postupu divise v operační hloubce nepřátelské obrany,

- roční a denní dobu a povětrnostní podmínky,
- takticko-technické vlastnosti bojových a ostatních vozidel jejich celkový stav,
- zkušenosti a odborné znalosti řidičů a osádek vozidel v udržování a technického ošetřování vozidel v bojových podmínkách.

Prameny: Předpisy: Oper-I-1, Tank-I-3,

Pomůcky: Pom-týl-1, Pom-týl-4.

Sborník taktických příměrů po opytu Otěčestvěnojoj vojny (čís. 10/1944),

Sborník materiálů po izučeníju opyta vojny čís. 12/1944,

Týl krasnoj Armii v Otěčestvěnojoj vojně,

Sborník materiálů čís. 1/1944,

Týl tankové (mechanisované) divise za průlomu (návrh služební pomůcky MNO/HT),

Vojenská mysl čís. 1/1953.

